

Література

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 29.01.2024).

УДК 342(043.2)

Малиш О.Л., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ухвалення Закону «Про адміністративну процедуру» (далі – Закон) у такі складні для нашої держави часи є надзвичайно великим досягненням для практики та адміністративно-правової науки. Це крок у напрямку європейської інтеграції України. Прийнятий Закон закріплює нові правила взаємодії держави з громадянами та бізнесом замість десятків різних додаткових процедур. Ці правила дуже схожі у країнах ЄС та загалом країнах західної політичної і правової культури. Їх суть полягає у праві особи на участь у прийнятті рішення, яке зачіпає її права та обов'язки. Це важливо і для громадян, і для бізнесу, зокрема коли є ризики прийняття несприятливого (негативного) для особи рішення [1, с. 10].

Законом регулюються відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у дусі визначеної Конституцією України демократичної та правової держави та з метою забезпечення права і закону, а також зобов'язання держави забезпечувати і захищати права, свободи чи законні інтереси людини і громадянина [2].

Адміністративна процедура важлива для місцевого самоврядування, тому що вона, з одного боку, визначає спосіб реалізації повноважень органами місцевого самоврядування, а з іншого, - є способом забезпечення прав, свобод та інтересів осіб.

Термін «адміністративна процедура», відповідно до Закону, передбачає визначений законом порядок розгляду та вирішення адміністративної справи.

Одним із суб'єктів адміністративної процедури є адміністративний орган (в т.ч. орган місцевого самоврядування, посадова особа місцевого

самоврядування), який власне і розглядає справу, що стосується публічно-правових відносин стосовно забезпечення реалізації права, свободи чи законного інтересу особи та/або виконання нею визначених законом обов'язків, захисту її права, свободи чи законного інтересу.

Коли органи місцевого самоврядування або їхні посадові особи вирішують конкретні справи щодо конкретних громадян або суб'єктів господарювання у різних сферах відносин, вони виступають у ролі адміністративних органів, що приймають рішення, зокрема, стосовно: надання дозволів на розміщення реклами, державної реєстрації суб'єктів підприємництва, встановлення соціальних допомог і доплат, погодження містобудівних умов і обмежень, надання дозволів на будівництво, реєстрації місця проживання, реєстрації шлюбу, народження та смерті особи, виділення земельних ділянок, надання їх у користування тощо.

Правовим результатом таких дій, а власне і адміністративної процедури, є прийняття адміністративного акта – рішення або юридично значущої дії індивідуального характеру, прийнятого (вчиненої) адміністративним органом, зокрема і органом місцевого самоврядування, для вирішення конкретної справи та спрямованого (спрямованої) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб).

У більшості розвинених держав світу закони, що регулюють адміністративні процедури, перш за все, спрямовані на зменшення стратегічно слабкого становища громадянина перед публічною владою і підвищення якості реалізації прав та законних інтересів громадян [5, с. 79].

Адміністративна процедура є необхідним правовим стандартом для діяльності органів місцевого самоврядування. Чітке встановлення адміністративної процедури сприятиме створенню комфортних умов взаємодії громадян і органів місцевого самоврядування, відкритості і прозорості при підготовці та прийнятті управлінських рішень, зменшенню корупції, обмеженню адміністративного свавілля і посадових зловживань посадовими особами місцевого самоврядування [4, с. 174].

Додатковою перевагою адміністративної процедури є забезпечення стабільності та прогнозованості в діяльності органів місцевого самоврядування, що сприяє демократизації процесу управління на місцевому рівні.

Адміністративні процедури сприяють підвищенню ефективності реалізації публічної влади, чіткому виконанню функцій і повноважень органів та посадових осіб. Але головне – вони покликані забезпечувати необхідну послідовність у реалізації громадянами своїх прав і охоронюваних законом інтересів та стати дієвим засобом протидії суб'єктивізму з боку службовців органів публічної влади. За таких умов державний службовець чи службовець органу місцевого самоврядування

діє не свавільно, а керуючись чітко встановленим порядком.

Крім того, принципово важливим є те, що завдяки адміністративним процедурам фактично як би «вирівнюється» правові позиції суб'єктів владних повноважень та людини – на противагу відносинам так званої субординації, в яких зазвичай перебувають суб'єкти управлінських відносин [3, с. 10].

Адміністративна процедура включає в себе регламентацію послідовності дій органів місцевого самоврядування при здійсненні певних процедурних дій. Вона має на меті забезпечити чіткість, прозорість та законність дій посадовців органів місцевого самоврядування під час взаємодії з громадянами та організаціями.

Прийнятий адміністративний акт стосується саме зовнішніх відносин органу місцевого самоврядування/посадової особи іншими фізичними та/або юридичними особами. Тобто внутрішньо організаційні акти (навіть акти індивідуальної дії, в т.ч. ті, що стосуються кадрової роботи) не є адміністративними актами.

Крім того, у разі реалізації органом місцевого самоврядування повноважень, нормотворчої функції, що стосуються встановлення правил, положень для усіх фізичних та/чи юридичних осіб на території територіальної громади, ні сільська/селищна/міська рада, ні її виконавчий комітет (або інший виконавчий орган ради) не виступає в статусі адміністративного органу (зокрема, при затвердженні регламенту ради або виконавчого комітету, програм соціально-економічного розвитку, місцевого бюджету, правил благоустрою тощо).

Законом закріплюється визначення понять «адміністративна процедура» та «адміністративне провадження».

Як було вище зазначено, адміністративна процедура - це порядок розгляду адміністративної справи, адміністративне провадження ж – це сукупність процедурних дій, що вчиняються адміністративним органом, і прийнятих процедурних рішень з розгляду та вирішення справи, що завершується прийняттям і, в необхідних випадках, виконанням адміністративного акта.

Отже, фактично адміністративна процедура є законодавчо встановленим, нормативно визначеним порядком, свого роду алгоритмом дій з розгляду адміністративних справ та відповідно кожне адміністративне провадження здійснюється в межах певного законодавчо визначеного порядку, але водночас є його практичним втіленням.

Також варто розрізнити в адміністративній процедурі поняття «процедурна дія» та «процедурне рішення».

Зокрема, процедурна дія - це дія адміністративного органу, що вчиняється під час розгляду справи, але якою справа не вирішується по суті; процедурне рішення – рішення адміністративного органу, що приймається під час розгляду справи, але яким справа не вирішується по

суті. Наприклад, процедурні дії - це дії органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо отримання додаткових підтверджуючих документів, а процедурні рішення – про відкликання посадової особи, про результати розгляду клопотань, про залишення заяви без руху та ін. В межах одного адміністративного провадження процедурних дій та рішень може бути значна кількість, водночас адміністративний акт може бути лише один (або кілька), і саме ним вирішується справа по суті. Тому прийняття (а в окремих випадках, також і виконання) адміністративного акта є завершенням, правовим результатом адміністративного провадження.

Підсумовуючи, варто наголосити, що адміністративна процедура є важливим правовим стандартом діяльності органів місцевого самоврядування, який забезпечує ефективну взаємодію з громадянами, законність та прозорість у прийнятті рішень. Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи у своїй щоденній діяльності застосовуючи норми Закону здійснюють адміністративні провадження, різні процедурні дії та приймають процедурні рішення, результатом яких є прийняття адміністративних актів.

Література

1. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративну процедуру» / авт. колектив: Андрійко О.Ф., Бевзенко В.М. та ін.; за заг. ред. Тимощука В.П. Київ, 2023. С. 10.
2. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-ІХ. Голос України від 15.06.2022. № 123.
3. Авер'янов В.Б. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права. *Часопис Київського університету права*. 2009. С. 8-14.
4. Галіцина Н.В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 163-177.
5. Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р. Вісник Академії митної служби України. Серія: «Право». 2015. № 2 (15). С. 79-93.

УДК 340:336.2(043.2)

Мороз В.П., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

Прагнення до побудови ефективної системи адміністрування податків і зборів за всі часи спонукало до управління соціально-економічними